

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Voluntas diuina omnipotentia Dei tota formaliter est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

calefactum etiam constituit, ac proinde eadem in illo formalitas est esse calorem, & principium formale actuum caloris in alio: & similiter, si ignis forma de se calorem in alio productiva esset, eadem formalitate, & ignem, & principium calefactum constitueret: ita in esse infinito diuino contingit, ut sua essentia, & formalitate, qua infinitum ens, atque omne ens possibile eminenter continens, constituit principium actuum ceterorum omnium entium. Confirmatur: quia, eatenus est Deus formale principium actuum ceterorum omnium entium, quatenus ea omnia eminenter in se continet, seu praetercontinet: atqui ea continet, seu praetercontinet, quatenus ens infinitum est: ergo quatenus ens infinitum est, est formale principium actuum ceterorum omnium entium, ac proinde infinitas essendi, seu essentiae est in Deo formaliter potentia actiua ad extra, seu omnipotentia creaturarum. Quod autem substantiis, siue entibus substantialibus creatis potentia, & virtus actiua proxima superaddatur ob limitationem, & imperfectionem earum est: ac proinde, ne formaliter quidem, Dei essentiae, seu diuino esse est addenda.

8. Verum immerito Soarius infinitatem secundum essentiam, siue infinitatem entis diuini cum omnipotentia diuina confundit. Etenim omnipotentia ab omnibus ipso antiquioribus Theologis, imo & in symbolis, ut Dei attributum, atque extra metaphysicam Dei essentiam recensetur. Secundo, vel loquitur de infinitate secundum essentiam physicam, seu in genere entis, & essentiae physicae, (quo solum pacto attributum Dei infinitas eius per essentiam est, ut dicebamus d. 4. q. 1. cert. 4. n. ult.) atque eo modo implicat esse infinitam essentiam metaphysicam Dei formaliter, & metaphysice, cuius attributum, & passio metaphysice est: vel loquitur de infinitate Dei in genere entis, & essendi, seu per essentiam metaphysicam. Et neque hoc modo accepta infinitate in genere entis quidquam probat: licet in eo formaliter continentia omnis entis possibilis ab imperfectione superati imbibatur. Licet enim ad virtutem actiui principalem continentia omnium, quae in effectu sunt, vel formalis, vel eminentialis formaliter requiratur: in ea tamen continentia actiuitas effectus formaliter non est: alioqui nullibi ea continetur formalis, vel eminentialis aliorum formaliter reperiretur, quin actiuitas in illo principalis adesset, quod est aperte falsum: cum plures sint substantiae perfectiores, vel aequales perfectae, in quibus alterutra continentia formaliter est: cum tamen respectu aequae, vel minus perfectarum principalis actiuitas non sit. Aliquid ergo aliud actiuitas haec continentia est, ut ipse Soar. alibi facit. Continentia ergo, seu praetercontinentia alterutra requiritur, vel potius praerequitur, in causa ad actiuitatem: quia nemo dare potest, quod non habet. Vnde, si cut ad civilem potestatem absolutam donandi rei danda habitio, seu praehabitio supponitur pro priori, ita ad virtutem actiui ea praetercontinentia producendorum praesupponitur, ac proinde formaliter metaphysice differunt: sicuti in materia prima diuersa formalitas est posse pati, seu recipere formam & posse componere cum illa, licet in eadem materia vtrumque physice, & realiter idem sit, ut omnes fatentur, atque respectu animorum nostrum, vnum esse altero materia habet.

CERTAMEN II

Voluntas diuina omnipotentia Dei tota formaliter est.

1. **S**exta demum sententia in voluntate Dei eius omnipotentiam formaliter ponit. Ex ea enim venit, ut res eo modo, & tempore sint, quibus Deus esse decreuit. In hanc, etsi aperte non icerit, inclinavit tamen Caiet. 1. p. q. 25. art. 1. Canar. q. 27. art. 1. d. 4. p. 2. docuerantque iam olim Scotus in 1. d. 37. q. 1. Bassolis in 2. d. 8. q. 1. §. quantum ad primum. Ferrara 2. cont. gent. c. 10. (licet c. 1. & 16. in alterutro scilicet, vel in intellectu, vel voluntate

fitam esse dicat) subscribo. Plura pro hac scriptura loca inducuntur, quibus Deus omnia in sua voluntate posita habere, atque iuxta voluntatis suae nutum facere in rebus, ac de rebus omnibus dicitur. Sed tamen vere haec dicitur, etsi voluntas omnipotentia formaliter non sit, sed realiter solum: imo in nobis, etsi realiter à voluntate potentia executiua distinguatur, si tamen ei subdita sit, illius actus in nostra voluntate esse dicuntur. Inducitur etiam pro hac sententia S. Thom. citatis supra locis n. 3. sed certe Sanctus Thomas loquitur plane de identitate reali potentiae actiuae Dei cum eius voluntate, ut legenti patebit. Inducitur etiam Aristoteles 3. de anima c. 10. textibus pluribus, ubi ait, appetitum, imo & intellectum, localis motus animalis principium esse, licet corporeis facultatibus diuersis, dum corpori est immixtus, ad eiusmodi corporeos motus, ut instrumentis egeat. Ex quo inferri videtur (si separata esset anima, & vniuersum substantiae spirituales, & completae ut Angeli, longeque melius Deus) eiusmodi potentias, & instrumentis adhuc formaliter diuersis, eas ad suos effectus non egere, sed solum appetitu, seu voluntate sua adequatum principium eorum habere. Ceterum solum probatur in eis substantiis mere spiritualibus potentiam actiuiam realiter ab appetitu diuersam necessariam non esse, ut de Deo Aristoteles aiebat.

2. Ceterum. Licet haec Aristotelis, & Sancti Thomae loca, ea etiam ponderatione adhibita, non videantur amplius, quam negationem potentiae executiuae ad localem motum realiter appetitui spiritualium pure substantiarum superaddere probare; tamen nulla potentia, adhuc formaliter ab appetitu diuersa eas ad eum motum (si in aliis praeter Deum earum voluntati realiter superaddita non admittatur executiua potentia) egere, satis videtur ostendi. Etenim, cum motus hic earum substantiarum voluntati subiaceat, cuius volitioni efficaci subditur. Determinatio potentiae loco-motui earum per voluntatem efficacem, si vera determinatio, ac vera, & realis potentia alterius, adhuc formaliter à voluntate sit, prauia vera, & realiter esse debet; aliter nequit esse vere prauia alterius potentiae adhuc formaliter diuersae, si haec realiter cum voluntate identificantur: ergo ex identitate reali loco-motui potentiae Angeli cum eius voluntate recte inferretur vtriusque formalis identitas. Maior probatur: quia vera, & realis subiecto alterius determinationi nequit esse, ubi vnum, & alterum vere, & realiter non est, ut alterum alterius determinationem vere expectet; ut agat, & moueat actione sua. Minor inde claret: quia sola formalis distinctio earum facultatum cum reali identitate non facit vere, & realiter vnam, & alteram facultatem: ac proinde neque veram vnius subiectionem determinationi alterius.

3. Confirmatur: quia nihil eius determinationis est, quod non sit formalissime determinatio voluntatis, ac praeterea nihil reale est, quod vere obediatur despotice, aut sympathice eiusmodi determinationi, quod voluntas ipsa vere non sit. Confirmatur secundo: quia, si eadem realiter vtrique facultas est, nulla

tuæ in creatis ex reali earum identitate non inferretur; in Deo tamen admittenda necessario foret. Cum enim voluntas diuina efficaciter increata actibus, decretisque propriis suis ex prædicatione voluntatis diuinæ fieri possit respectu eorum essentia sua efficaciam habet: si autem potentia alia exequente formaliter adhuc diuersa egeret, efficaciam è suo genere infinitam, & summam formaliter non haberet: quod cum efficacia diuina repugnat. Dices habere efficaciam in suo genere voluntatis applicandi nimirum potentiam exequentem: sed hæc, ni diuersa realiter potentia exequens sit, est chimerica efficacia. Et sane hæc summa agentis liberi perfectio est, ut nullius alterius, quam voluntatis sue virtute, adhuc formaliter omnia peragat, ut de suo Ioue nutu solo tremere fecisse Olympum Poetæ aiebant.

5. Dices cum Durando: diuinam voluntatem non esse principium proximum operationum: cum decreto medio creata operetur: & tamen Omnipotentia principium proximum operationum esse debet. Nego primam antecedentem partem. Ad secundam, quia illa probatur distinguo: medio decreto tanquam potentia, nego: tanquam potentia voluntatis applicatione, concedo. Dices iterum ex ipso: diuinam voluntatem æquè veritari, imo magis veritari circa Deum, cuius tamen potentia actiua non est, quam circa creaturas. Negatur facile consequentia. Est enim eiusmodi: non est potentia respectu eius, quod fieri nequit: ergo nec respectu eius quod fieri potest. Similiter non est potentia ad desiderandum Deum: ergo neque ad desiderandum creaturas. Arguit Soar. Deus non ideo potest producere quia vult, sed potius ideo vult, quia potest, ut recte S. Thom. quæst. 25. art. 5. ad 1. ergo potentia diuersa est formaliter in Deo à voluntate. Negatur consequentia. Neque enim potentiam, siue Omnipotentiam in volitione, sed in voluntate constitimus: ac proinde, quia potest producere, vult producere, quia nimirum eadem est potentia volendi, & producendi.

6. Denique dices volitionem Dei necessariam erga seipsum, & (ut aliqui volunt) erga creaturas posibles, mediare inter Dei voluntatem, & liberam volitionem efficacem de earum existentia: ac proinde in ea esse ponendam Omnipotentiam. Maxime, cum ex simplici complacentia erga possibilia videatur Deus moueri, ut eas existentia donare velit, sicuti ex complacentia amici ad volendum illi bona mouemur: quo inlatur nostri, quoad hanc partem, solutio Vasquezij: quod scilicet simplex illa complacentia non sit actiua, seu impulsiva ad opus. Si enim ad decretum efficacem, impellit ad opus. Negatur tamen antecedens. Dei enim volitio, & amor necessarius erga seipsum, atque erga creaturas posibles non mediat inter decretum efficacem de earum existentia, & diuinam voluntatem: tum quia possibilia adhuc præcise, amor in Deo non est, ut tit. 2. controu. 4. videbimus: tum quia ad quodcumque obiectum comparatur eadem formaliter infinita Dei volitio, & amor indiuisibiliter est. Sicuti, & omnipotentia, ad quancumque creaturam comparatur, eadem formaliter indiuisibiliter infinita Omnipotentia Dei est ex parte obiecti, etiam per nostram rationem infestis: quia, sicut reliqua attributa diuina, quæ diuina è genere, & conceptu suo infinita per denegationem termini, extrinseci etiam, sunt, ut sæpè diximus: quo impugnata est sententia Soarij diuidentis per rationem potentiam productiuam vnus possibilis, à productiua alterius possibilis, ut videre in illo est n. 51.

QVÆSTIO III.

An omnipotentia, ac Deus connexus, an inconnexus, seu independens sit à possibilitate creaturarum?

STENDIMVS Deum esse ens à se, seu, quod idem est, à nullo tanquam à causa pendere posse: ac proinde nullius principij existentiam, ut sit,

pro natura priori supponere posse. Restat nunc pro ampliori, ac summa Dei independentia à reliquis entibus enucleanda, an saltem, tanquam à termino connexionis, seu respectus sibi intrinseci ad illas, à creaturis pendat: sicut actio à suo termino dicitur dependere. Et quidem creaturis existentibus inconnexum, & independencem, adhuc tanquam à termino, ab illis esse Deum ambigit nemo. Tum, quia, & Dei in illis exequendis libertas, & eorum contingentia deficeret: ac proinde possibilia omnia semper ab æterno, & in æternum Deo coæva exitura exinde forent: contra experientiam euidentem, & certior omnino euidencia fidem. Tum, quia, quauis earum non existente Deus non solum defectibus conuinceretur, sed deficiens: quare, & Deum non existere, non ex vno solum, sed ex tot capitibus, quot sunt possibilia negotiationes, conuinceretur.

2. Cum autem præfata incommoda è connexionem Dei cum creaturarum possibilitate, quæ, nec contingens, sed necessaria est, nec libero Dei subiact decretum, minime inferantur; eius à creaturarum possibilitate, tanquam à termino dependentia liberius cuiusque videtur affirmanda: quare ipsius independentia à possibilibus tanquam ab intrinseca connexionis termino quæstioni adhuc videtur subiacere: & quidem sub vnus quæstionis nomine duplex Recentioribus, later quæstio pro connexionis duplicitate, physica nimirum, & metaphysica, seu logica, quam appellant. Primam nouimus omnes, respectumque realem transcendentalem vnus ad aliud esse dicimus: cuiusmodi est in actione, tum ad termini, tum ad sui principij existentiam: atque vniuersum modi cuiusvis ad rem, cuius modus est. Logicam vero, seu metaphysicam illam vocant Recentiores connexionem consequentia, quæ ex vno prædicato ad aliud, cui reipsa identificatur, legitima efformatur consequentia: quæ quidem vera propositionum connexio est; non autem vera prædicatorum connexio, sed identitas: cum eiusdem ad seipsum vera connexio esse non possit. Sed quidquid de vera eiusmodi prædicatorum connexionem sit, de ea nihil nobis agendum in præsentiarum est. Nisi enim creaturarum possibilitas cum Deo, eiusque omnipotentia identificetur (de quo postmodum quæstione tota agemus, ac negotium partem contra Recentium argumenta obfirmabimus) dubio de Dei cum possibilibus metaphysica, seu logica connexionem locus non est. Quare de physica solum, realique ac vera connexionem Dei cum possibilibus creaturis tota hæc instituitur quæstio.

CERTAMEN I.

Deus nullatenus creaturis possibilibus physice connexus est; imo vero ab eis, etiam tanquam à suæ entitatis termino, est prorsus independens.

1. Physicam Dei cum possibilibus connexionem docuisse referuntur ex antiquis nonnulli, ut Caietanus, & Thomistæ recentiores; quorum tamen nemo non nostræ conclusioni assensum, ut apud profund